

Zjišťování v novém kabátě

ČSÚ čím dál více využívá **administrativní zdroje dat** pro zpřesnění odhadů nešetřené části podniků a jejich využitím směřuje ke snižování zátěže respondentů.

Statistika maloobchodu nemá žádné samostatné zjišťování. Periodická šetření jsou společná pro více odvětvových statistik. Data specifická pro maloobchod jsou zajišťována přílohami k těmto šetřením. Všechna zjišťování se provádějí výběrově. Velké podniky, které zásadním způsobem ovlivňují odvětví, jsou vybírány plošně, menší a zejména malé podniky se vybírají náhodným výběrem a jejich vzorek se z roku na rok obměňuje. Při výběru se také bere zřetel na to, aby tatáž jednotka byla vybrána pouze do jednoho periodického šetření (výjimkou jsou velké podniky s plošným výběrem).

Administrativní data

ČSÚ stále více využívá data z administrativních zdrojů České správy sociálního zabezpečení z oblasti zaměstnanosti a finančních úřadů z oblasti daní. Zatím nejsou data natolik kvalitní a úplná, aby mohla plně nahradit statistická zjišťování. Využívají se zejména pro dopočty nešetřené části podniků, ale také pro stanovení skutečné aktivity podnikatelských subjektů a tím zpřesnění velikosti základního souboru jednotek, což je pro použití statistických výběrových metod zjišťování klíčové. Od sledovaného roku 2010 nově nahrazují administrativní data roční statistický výkaz pro fyzické osoby.

Do všech periodických zjišťování zasáhla v posledních letech

Statistika maloobchodu nemá žádné **samostatné zjišťování**.

výrazná změna odvětvového zařazení podniků v souvislosti s implementací druhé revize mezinárodní odvětvové klasifikace NACE. Kromě těchto změn statistika obchodu doplatila snad nejvíce ze všech na změnu v živnostenském zákonu, konkrétně na nekoncesovanou živnost „výroba, obchod a služby jinde neuvedené“. Vzhledem k tomu, že ročně vzniká několik tisíc takových podniků s neurčitou činností, je jejich správné zařazení téměř nemožné. Přesto statistika musí řešit i tyto problémy a snažit se dopad uvedené změny na konečné výsledky co nejvíce eliminovat.

Statistická šetření

Měsíční šetření tržeb v maloobchodě se řídí především požadavky Evropské unie (nařízení č. 1165/98 Rady) a českých uživatelů. Je zaměřeno na operativní zjištění vývoje tržeb. Výsledkem je index tržeb v běžných cenách. Pomocí deflátorů je eliminován vliv vývoje cen a indexy jsou přepočítávány do stálých cen. Deflátor pro přepočty získává statistika obchodu pomocí

cenových indexů jednotlivých komodit, které přebírá ze statistiky cen (zejména spotřebitelských), a vážením podle struktury prodaného zboží. Indexy jsou následně očišťovány o vliv sezónnosti a rozdílného počtu pracovních a kalendářních dnů.

Součástí šetření je také obchodní příloha s dotazy na objem a strukturu tržeb za zboží u velkých obchodních podniků s převahou prodeje potravin a s počtem zaměstnanců 1 000 a více. Nově se v roce 2012 zavedla obchodní příloha o formách prodeje. Jejím cílem je kromě zmapování počtu prodejen v obchodních podnicích také zjištění rozsahu elektronického obchodování a sortimentu, který se prodává přes internet.

Čtvrtletní šetření finančních ukazatelů v obchodě je součástí průřezové úlohy P3-04 a úlohy P6-04. Výkazem P3-04 jsou obesílány jednotky s 20 a více zaměstnanci nebo podniky s vysokým obrátem. Za nešetřenou část, případně podniky, od kterých ČSÚ neobdržel odpověď, se provádějí dopočty na základní soubor. Šetření je zaměřeno

no již nejen na vývoj, ale i na celkový objem ukazatelů. Šetření P6-04 mapuje finanční ukazatele největších podniků, zpravidla s majetkem nad 500 mil. Kč.

Snižování zátěže podnikatelů

Odvětví obchodu je i v rámci ročních šetření zapojeno do průřezového zjišťování, označovaného souhrnně jako **roční strukturální šetření**. Do roku 2009 bylo šetření prováděno prostřednictvím dvou výkazů, sestavených s ohledem na různé účetní, resp. evidenční systémy právnických a fyzických osob. Od roku 2010 byl v souvislosti se snahou snižovat administrativní zátěž podnikatelů zrušen výkaz pro fyzické osoby. Data jsou modelována z administrativních údajů. Kromě ukazatelů, které jsou v ročním šetření pro právnické osoby společné všem odvětvovým statistikám a vycházejí zejména z rozvahy a výsledovky, je zjišťována struktura tržeb za zboží a nepravidelně podle požadavků EU velikostní a územní struktura počtu prodejen.

Kromě požadovaných dat pro EU jsou výsledky ročních šetření určeny zejména pro využití při sestavování národních účtů a uspokojování požadavků tuzemských i zahraničních uživatelů na informace o jednotlivých odvětvích, resp. o vývoji malého a středního podnikání. Využívají se také ke korekcím dat, která vycházejí ze šetření s krátkodobou periodicitou (na úrovni jednotlivých podniků i celých odvětví).

Marcela Mašátová
oddělení statistiky obchodu,
pohostinství a ubytování